

ARADUL

Se pare ciudat ca paznicul unei turme să impuțineze și să slăbească boii încredințați pazei lui, și cu toate acestea să nu recunoască, că e un paznic rău.

Socrate

REDACȚIA și ADMINISTRATIA:

ARAD, Str. Eminescu No. 18.

Telefon: 266.

Organ al Asociației »Infrățirea«
Apare săptămânal.

ABONAMENTE:

Pentru particulari:		Pentru autorități și instituții	
150 Lei	1 An	250 Lei	1 An
80	6 Luni	140	6 Luni
40	3 Luni	70	3 Luni

In străinătate dublu.

Francmasonii noștri.

În fiecare zi ne vin știri despre cutare fruntaș al vieții noastre publice care a primit ciocanul de zidar liber în loja iudeo-masonilor din bulevardul Drăgălina. Societatea care sub masca unui falș umanitarism urmărește scopuri oculte, e în plină activitate. Timpurile critice de astăzi, extrem de prielnice pentru pescuitorii în ape turburi, au îndrumat și loja din Arad spre o eșire din rezervele de până acum, întinzându-și mrejele în care înconștienții momiți de avantajii effine se prind rând pe rând.

Ne-am întrebat nu odată, ce poate determina pe un om cu scaun la cap, să intre într-o societate unde se întâlnesc figurile cele mai disperate și cari prin faptul că nu-și mărturisesc scopurile, e din capul locului osândită. Treceți odată prin bulevardul Drăgălina, în dreptul lojei masonice, clădirea lipsită de ferestre și cu intrarea ascunsă, vă va spune mai mult de cât orice încercare menită să demaște fățărnicia celor care au clădit-o. Și cu toate aceste achizițiile noi se țin lanț, de data aceasta fiind atrași mai ales persoanele cari ocupă o funcție de încredere în viața noastră publică.

Ce caută domnii noștri în loja francmasonică? Să fie oare dorința sinceră de a colabora, în vremurile actuale de sărăcie generală, la opera de umanitarism, pe care o preconizează aderenții acestei organizații secrete? Dar actele de umanitarism sunt în funcție de suflet și astfel ele se pot îndeplini pe față, fără a fi nevoia să te aciuiești sub pulpana unei organizații cu scopuri nemărturisite. Mai cărând ne vine să credem, că forța de atracțiune spre orbita de revoluție a masoneriei e spectrul seducător al unor anumite avantagii materiale cari îți cad bine mai ales acum când leafa primită dela stat se ciuntește considerabil de pe urma curbei de sacrificiu. Iar în privința aceasta sunt caracteristici șabes-goimii pătrunși, prin te miri ce capriciu al împrejurărilor, în diferite direcții financiare cari le asigură, pe neștimate, frumoase venituri la generale.

Și Socolim însă că cel mai puternic motiv care determină actualmente apropierea unora dintre fruntașii vieții noastre publice spre loja francmasonică e de ordin psihologic. Sunt o seamă de oameni între noi, cari n'au încredere în statornicia stărilor actuale. Îi auzi discutând la cafenea cu mult dispreț față de o-

rânduirea de astăzi, evocând cu frenezie vremurile trecute, ca și când mizeria actuală este o situație excepțională a noastră, că dincolo de graniță sunt și acum stări ideale, cu neseceate isvoare de lapte și miere. Nu e greu să pătrunzi în mentalitatea acestor desrădăcinați. În ochii lor starea actuală este ceva trecător. Totul se va schimba odată și atunci e consult să-ți crezi încă din bună vreme posibilitatea unei onorabile schimbări la față. O caracteristică a francmasonilor e tocmai felul cum știu să se sprijinescă reciproc. Nimic n'ar putea mai bine să-i pună la adăpostul unor șicane viitoare ca înhăitarea cu acești protectori cari la »plinirea vremii« vor ști să-și până în joc toată autoritatea pentru a salva nealiniși pe credincioșii lor acoliți. Și cu gândul înferbântat de aceste viziuni dorite, dar nemărturisite, eroul nostru vede în zare furcile unguștii cum se ridică pentru valahii cari n'au avut cuminjenia lui prevăzătoare.

Să nu uităm în fine nici *inconștiența*, căci ea este o boală acută la o seamă de indivizi cocoțați astăzi în posturi pe cari nu le-au visat. Inconșturați, de pe urma situației lor, de ploconeli din partea tuturor vânătorilor de influențe, acești declasați încep să îndrăgească societățile streine, singurele în cari se simt acasă. Gazetele streine îi copleșesc cu superlative de complezență, familiile unguștii le deschid larg saloanele, iar la petrecerile și balurile streine sunt cei cari deschid dansul, sburdând într'un nebunatic răsfaț, călă vreme la o manifestare românească, unde au venit să facă doar act de prezență, îi vezi căscând de plictiseală și consultând la fiecare cinci minute orologiul prins în zgarda dela mână. Firește, pentru aceștia persuasiunea de a intra în loja francmasonică apare ca ceva de tot natural. Ei văd în această chemare un nou semn al cinstei deosebite de care se bucură în cercurile »de elită« ale populației minoritare. Iar odată ce le-ai satisfăcut vanitatea, ai reperțat suprema biruință asupra sufletului lor, gol ca și himerele pe care le urmăresc în viață.

Ar fi desigur o exagerare din partea noastră, dacă am da o prea mare importanță acestor ecrescențe bastarde care ajunși acolo unde sunt, schimonosesc prin purtarea lor trunchiul sănătos al neamului. Apariția lor e doar un indiciu al zăpăcelii generale care caracterizează vremurile de astăzi. Este reminiscența unei mentalități care

Pentru ce am abonat ziarul »Aradul«.

Ziarul »Aradul« este un organ de presă românească cinstită și serioasă, el este lipsit de orice culoare politică. Scopul lui este de a servi numai interesele naționale aci la granița de Vest a Țării. Românii conștienți își dau seama că dacă vreau să propășească trebuie să se unească cu toții. S'a dovedit acest adevăr nu numai în trecutul luptelor noastre naționale, dar și în prezent. La alegerile comunale din urmă, dacă românii ar fi votat desbinați în partide politice desigur că acest

frumos oraș, capitala unui județ curat românesc ar fi condus astăzi de străini. Roadele acestei uniri a forțelor naționale constructive se pot culege astăzi: Aradul a luat o dezvoltare ca nici odată, s'a înfrumusețat și prezintă aspectul unei bune gospodării municipale.

Politicianismul îngust nu poate realiza opera de unire a tuturor forțelor românești. Interese de partid, oarbe, dominează pretutindeni. Am ajuns astăzi până acolo încât

(Continuare în pag. 5)

Voel din public

Anomaliile salarizării funcționarilor publici.

Pentru a ne face o idee de impozitele fantastice pe care le plătește funcționarul român, să facem un mic calcul. Să presupunem că un funcționar are leafă fixă de 10.000 Lei lunar și că această leafă a avut-o și în anul trecut. Deci:

Leafă lunară e	Lei 10.000—
Din aceasta se reține 10% la fondul de pensii	1000—
Rămâne	9000—
După această sumă plătește impozitul pe salarii 4,4% și 8,8%	550—
Impozit de sacrificiu după Lei 10000, 18%	1800—
Impozitul global după leafa anului trecut care repartizată pe luni se urcă la	242—
Cota adițională pt. drumuri	30—

Rămâne să primească la mână Lei 6378— totalul reținerilor și impozitelor urcându-se la 3622 Lei. Deci din leafa primită, 36,22% se rentorc în vistieria statului, funcționarul primind numai 63,78%.

N'ar fi oare mai cinstit să i se spună funcționarului nostru că leafa lui nu e de 10000 Lei ci de Lei 6378, promițându-i-se însă în schimb că această leafă de mizerie o va primi prompt la întâia zi a fiecărei luni. Căci altfel — cum e în prezent cazul general — la totalul reținerilor, se mai adaugă și dobânzile de întârziere, care și ele se urcă lunar la aproape 100 Lei.

Apă de beut sau apă gazoasă?

Se transformă Aradul în stațiune balneară?

De un timp încoace apa pe care o furnizează Uzinele comunale din Arad, a devenit inconsumabilă. Pute în înțelesul cel mai vulgar al cuvântului. Cum apropiat paharul de gură, te isbește un miros de cloacă, încât te întrebi, nu cumva e vorba act de intervenția unor factori geologici, cari au transformat puțurile Aradului în totațtea isvoare de apă gazoasă? Căci în cazul acesta

persistă încă cu încăpăținare, deși s'au scurs 12 ani dela lichidarea ei definitivă. Am stigmatizat-o totuși, pentru că o considerăm ca una din cauzele cari zăgăzuesc inaugurarea unei vieți de mai pronunțată manifestare românească în orașul nostru. Căci, hotărât lucru, pulsul vieții românești din Arad se sbate, de un timp încoace, în sincope acute. Pentru a aduce o înviorare în acest puls anemiast se cere un dram de suflet românesc, pe care însă zadarnic îl vom căuta la acei cari au putut să calce pragul sumbrei clădiri din bulevardul Drăgălina.

am bea-o liniștiți, având convingerea că e dătătoare de sănătate, ba mai mult, am stăruii pe lângă dl. primar să declare Aradul stațiune balneară, pentru a se putea înfrupta și aiți cetățeni năcôjiți al României mari de isvoarele făcătoare de minuni ale urbei noastre. Căci oricum, e leftină cura de stomac, plătind, nu pentru o butelie de 1 litru, ci pentru un metru cub de apă vindecătoare suma derizorie de 12 Lei. Decât noi cari cunoaștem toată tragedia uzinelor de apă din Arad, nu ne prea încredem în această miraculoasă schimbare la față. Mai cărând ne vine a crede că actualmente ne potolim setea la isvorul de prostie al conducătorilor de ieri al uzinei, cari au transformat fântănele orașului în rezervoare de poșarcă puturoasă. Și atunci ne întrebăm cu drept cuvânt: în scumpetea actuală, când prețul tuturor alimentelor e în continuă scădere nu e o batjocură să plătești pentru 10 litri de apă proastă 12 bani? Suntem informați, că actuala conducere se ocupă serios cu gândul de a reface uzinele de apă. Vom mai ajunge oare și minunea aceasta?

Religioase — Culturale.

„...munca nu e lucru ușor ci trebuie să fie o credință”

(Cuvântul Regal de anul nou).

Aceasta e solia ce ne-a venit din cel mai înalt loc. În măsura, în care va fi înțeleasă, după puterea cu care va pătrunde în sufletele cetățenilor, va da roade de izbăvire din cătușile crizei, ce apasă Țara și toate straturile societății.

Lipsa nu se înlătură prin văicăreli, ci prin muncă asiduă, inspirată de credință. Munca și credința în izbândă sunt cele două pârghii, cari înalță biruirilor pe om peste răutatea zilei.

Muncă — e cuvânt aspru. Însemnează seriozitate, osteneală, efort, suferință... A fi ocupat încă nu însemnează muncă. Celce lucrează e ocupat cu adevărat, dar nu poți zice tot așa despre cel „ocupat”, ce și lucrează. Lucrează celce pune în acțiune aptitudinile corporale ori spirituale, sau pe amândouă, pentru un scop determinat, urmărind cu hotărâre și cu stăruință. Este oare aceasta caracteristica muncii celor ocupați azi în viața publică românească?

Munca e parte întregitoare a firii omenești. Omul e născut pentru lucru ca și paserea pentru sbor. Pe aceasta întemeindu-se sf. Pavel pune lege: „dacă nu voește cineva să lucreze, nici să mănânce” (II Tes. 3, 10;) Legea muncii a fost dată omului de Dumnezeu de odată cu izgonirea lui din binede, pentru care a fost creat: „Întru sudoarea feții tale vei mânca pâinea ta...” (Facere 3, 19;) Și de sub această lege nimenca nu se poate sustrage fără a nu se împotrivi orânduirilor dumnezeiești, fără să se pună împotriva firii omului și a lucrurilor; fără a ni se așeza deacurmezișul planurilor providențiale.

Aici este a se căuta izvorul și pricina crizei, în care ne sbatem; în absența dela munca conștientă devotată, și insufletită a fiecărui, la locul unde se află. Și mai mult decât atât: pe lângă disprețuirea muncii, s'a adăugat ocuparea locului de muncă de către oameni nechemași și nepregătiți. Călcarea acestei legi firești: *fiecare la locul său*, nu putea să nu se răzbuie.

Măcar acum e vreme să renunțăm la himere — la trai bun — fără lucru, ori pe lângă muncă cât mai ușoară, la materialismul nestăpănit — și să ne însușim o nouă concepție de viață: renunțând la plăcerile și bunurile svăpăiate, să căutăm *adevărata bucurie de viață în împlinirea conștiințioasă a datoriei chemării, în locul unde suntem, nu numai pentru folosul propriu, ci și pentru alții*, făcând dovada jertfelniciei pentru un frațe neajutorat, pentru o soră nepuincioasă... Doar și noi trăim așa de mult din munca, din sârguința, din bunătațea altora!

Hristos Domnul cu pilda Sa ne dă îndemn. El a sfințit munca prin exemplul vieții Sale și a ridicat-o la rangul de onoare, din ceace era la pământ: o rușine și înjosire pentru omul liber. Până la 30 de ani a lucrat în casa teslarului din Nazaret. Lucru comun, dar ostentor, cum e lucrul celor mai mulți în această lume. Hristos ne-a mântuit de osânda păcatului, nu însă și de urmările lui temporale: suferințele amare și munca aspră. Prin muncă și suferință, în duh de căință, noi trebuie să ne facem scară spre cer.

Munca e o cruce a vieții — nu e lucru ușor. Dar Isus n'a refuzat-o nici în cei 3 ani, după ce și-a început activitatea mesianică. Când ostent de greu zilei I-I aduceau și seara pe bolnavi, nu-l lăsa fără ajutor; nici pe mame nu le-a alungat, când se îmbulzeau cu copiii lor... Și când s'a retras cu ucenicii să-se odihnească, (Marcu 6, 31;), văzând popor mult I-s'a făcut milă... și a început a-l învăța pe dânșii mult... Dacă Dumnezeu a făcut așa, fără vre-o îndatorire — respect se cuvine celor ce prin muncă cinstită și sârguincioasă își asigură traiul lor și a familiei.

Munca nu e rușine, Sfântul Pavel, apostolul neamurilor, cu lucrul mâinilor sale își agonisea traiul vieții. Cât de mult și viu grăesc mâinile oamenilor: Mâinile noduroase și crepate ale unui gospodar, alături de mâinile delicate ale unei fetișcane, ce-și joacă sprinten perlele dela gât tradând că acele degele nici odată n'au prins cu energie de un *lucru*; mâinile uscate ale unui moșneag istovit lângă mâinile durdulii ale unui negustor înfolit...

Toată cultura, toată civilizația lumii e opera mâinilor. Mâinile oamenilor au clădit orașe și sate; catedrale și monumente, poduri și soșele, trenuri și epaducte au plantat pământul, l'au sămănat și sădit, au construit mașini și avioane, au zugrăvit tablouri, au împodobit cu frumuseți palate, au scris cărți au durat opere de artă și au creat condiții de viață prielnică: Cu smerenie ne aducem aminte de milioanele de mâini ale lucrătorilor, cari pregătesc cele de trebuință vieții tuturor. Cuvânt de slăvire avem pentru mâinile cari săvârșesc faptele milei și ale dragostei în spitale, la căpătâiul bolnavilor, în căminele de ocrotire, ca să aline dureri și lipsuri, să ușureze poveri, să ajute nepuțințe. Și peste toate aceste se înalță în valoare mâinile înpreunate la rugăciuni...!

Dar nu se pot trece sub tăcere nici *faptele rele* ale mâinilor: Mâna Evei, care se întinde după mărul păcatului și îl dă și bărbatului; mâna lui Cain ucigașul de frațe; toată nesfârșita înșiruire de fapte de sălbăcie de siluire, de atentate, de omor, de aprinderi, de hoții, de falsificări, de sustrageri ale bunului public... Și câte nu esle în stare să săvârșescă mâna criminală! E greu să precizez chiar, dacă faptele mâinilor au odus în lume mai multă binecuvântare sau mai multă nenorocire...! Să îngrijim ca *mâinile noastre* să stea mereu și numai în slujba binelui, să fie unelte ale sufletului inspirat, de Duhul lui Dumnezeu!

Pecăt de adevărat, că nu este ispită mai primejdioasă pentru morala și fericirea pământească decât lenea, ajunsă să se prefacă în dedare — tot pe atât de mult stăm împotriva celor ce din munci își fac idol: acolo stau la calapod, la țesghea ori la birou și când nu e vreme de lucru. Să nu fie munca nici iad dar nici cer, ci cale spre Dumnezeu. Natura pretinde munca ca o necesitate, conștiința ne-o arată ca o datorie, iară dedarea o prefacă în plăcere.

Stropind cu aghiazma credinței munca, ea devine totuși un lucru ușor. Cu în-

Scrisori inedite

Mitropolitul Andrei Șaguna
către Ion cav. de Pușcariu.

Ilustrisime!

Mulțumesc-u-ți pentru cele împărtășite prin Epistola-ți din 23-lea ale cor. și-ți fac cunoscut, că după conceptul D-tale am și scris la Blaj ieri și numai atât am schimbat de acolo, că în loc de a scrie Protopopilor pentru 40 de aleși, am luat părerea Comitetului de aci, și am spus: ca pe membrii noi cluburile naționale să și aleagă câte doi membrii acreditați. — Aceasta am făcut ca numărul membrilor noi să nu bată la ochi; căci ar fi eșit 80. — Acum vom vedea, dacă Blajul se va învoi, ce tare mă îndoiesc.

Astăzi mi va veni la 2 oare după prânz Dl. Stockngem dela Pesta spre cercetare; eu am pofit ca acest D. Doctor de Medicină, fostul meu preabun conșcolariu în gimnaziul din Pesta, să mă vadă și să spună părerea sa, căci este un bărbat renumit în medicină.

Deși mult mai bine mă simt, totuși precauțiunea aceasta am aflat de necesară.

Intr'atele pofindu-ți petrecere bună și recreare, sum al D-tale

de tot binele voitor
Andreiu M.

27 Iuliu 872.
Sibiu 15

Lămuriri. Scrisoarea se referă în prima parte la acțiunea politică ce s'a desfășurat de către Români cu ocazia alegerilor pentru dietă în 1872. Am mai publicat în această gazetă alte două scrisori dela Șaguna în care se vedeau părerile sale cu privire la acțiunea de apropiere între Români și Unguri, susținută, de interese electorale, de ministrul prezident M. Lonyay. La avansurile lui Lonyay răspunseseră pasiviștii dela Blaj, cu mitropolitul I. Vancea și aceștia și convoacă o adunare restrânsă la Blaj în 29 Iunie 1872, după care s'a redactat și un memoriu.

Mitropolitul Șaguna n'a participat la această acțiune politică, patronală de acel dela Blaj. Mai târziu în Iulie, el reia ideea unei conferințe naționale și scrie în acest scop la Blaj. Scrisoarea de față se referă la această încercare a Sibiului ortodox. I. Vancea nu mai participă și un congres național nu se mai poate ținea.

publicată de Ed. I. Găvănescu
profesor.

CONFERINȚELE „ASTREI” LA PALATUL CULTURAL.

Duminea 11 Ian. c. a vorbit dl profesor Petre Grim dela universitatea din Cluj. A ținut un curs instructiv despre Anglia, țara și oamenii. Anglia este un dar al Golf Streamului, precum Egiptul este darul Nilului. Lui i se datoresc ploile aproape zilnice, cari fac din Anglia o țară verde. Când te apropii cu vaporul de coastele arhipelagului britanic îți bat la ochi stâncile albe de calcar, de unde i-a și rămas Angliei numirea improprie de Albion. Dar dacă străbați cu trenul această țară, aspectul se schimbă: verdele câmpiilor imense dându-ți senzația că ești într'o țară curat agricolă, precum a și fost înaintea descoperirii zăcămintelor de cărbuni, cari au transformat-o într'o țară neagră. În aceste centre industriale apare Anglia adevărată de astăzi, cu îngrămădirile mari de populație, cu orașe formidabile, înegrite de fumul fabricelor în continuă activitate.

Londra, cu cele 8 mil. de locuitori este un oraș lentacular, înțins pe o suprafață cât un județ în afară de această Londră oficială, se mai găsește o a doua, în jurul minelor de cărbuni, cu centrul în Manchester, unde orașele cu peste 100,000 de locuitori se țin lanț, fiind îngrămădite pe un teritoriu mai mic decât al unui județ dela noi. O a treia Londră, o semilondră se dezvoltă apoi mai spre nord, în împrejurimile Glasgowului. Ceeace te impresionează în orașele mari ale Angliei sunt parcurile foarte numeroase, parcuri nu îngrijite ca la noi, ci lăsate în voia naturii, având ceva din aspectul sălbăciei pădurilor

de odinioară, cărora se datoresc bogățiile de astăzi ale Mării Britanii. În aceste grădini publice, te poți tăvăli în iarbă în plină voie. Nimeni nu te oprește. Drumurile Angliei sunt excelente, toate podite în piatră și gudronate. Pe cât de bune sunt aceste drumuri pe atât de enormă e circulația, vehiculele cele mai frecvente fiind autobusele, iar căruțele cu cal devenind din ce în ce mai rare. Boul, deși orașul Oxford i mai păstrează numele, sfârșește prin a fi în curând un animal propriu grădinilor zoologice.

Englezul e vecinic grăbit. Preocuparea lui de căpetenie e să ajungă cât mai repede la țintă. Pe străzile Londrei nu vezi oameni plimbându-se. Toată lumea aleargă. Chiar și acei cari vor să se recreeze, sunt grăbiți de a ajunge cât mai repede în parcurile cari cu verdele lor proaspăt le dă din abundență liniștea căutată. Ritmul vieții aici e cu totul altul, un tempo grăbit propriu oamenilor cu deviza: timpul e bani.

Dar sunt și orașe care și-au păstrat înfățișarea de odinioară neavând nimic din monotonia desolantă a centrelor mari. Precum și în aceste centre, unde cartierele de minieri te deprimă prin aspectul lor sumbru fără aer și lumină, se observă tot mai lămurit tendința de a li se da o înfățișare mai umană, readucându-se Anglia verde în locul cele înegrite de formidabila dezvoltare a industriei.

Conferința predată vioiu și cu un sănătos umor, a fost însoțită de o serie de proiecțiuni luminoase, cari au complectat fericit străduința d-lui profesor Grim de-a ne înfățișa într'o succintă expunere tot ce e vrednic de știut de țara și oamenii mării Britanii.

Proxima conferință Duminecă 18 Ian.

Muiera fără treburi la casa ei, ai prinde satul.

Bețivului îi miroase a vin cădelnițe popii.

credere și curaj trebuie să pornim pe drumul nou al unei vieți de jertfelnicie, aruncând sămânța faptelor muncii noastre în numele lui Dumnezeu, în sudori și lacrimi destule... dar cu încrederea, că nu va întârzia ziua, care va aduce roadă și răsplată, dacă munca vieții noastre va fi luminată de flacăra credinței neșovăitoare.

Fetele lui Janus.

Adevăruri simple și vecinice.

Personaj mistic în mitologia română, Janus, zeul luminii avea desăvârșirea pătrunderii în viitor, ca și în prezent. De aci cele două fețe: o față tineră, radiind de veselie spre viitor și altă față, în ceafă, bătrână, sbârcită și scrâșnitoare de răulate spre trecut. Templul său din Quadrifrons, lângă Forum, era închis în timp de pace; e drept, doar cam de nouăori au cunoscut strămoșii noștri pacea în timp de o mie de ani.

Janus, străbunicul, mi-a venit în minte, într-o dimineață cu gânduri multe, privind răsăritul soarelui. Fața surizătoare de lumină, spre soare, a copacilor, clădirilor, iurlelor, viețuitoarelor și neviețuitoarelor. Fața întunecoasă, sbârcită a acelorași plante, clădiri și ființe, cari cădeau în umbra soarelui.

Și cum se abătuse asupra mea o nedreptate — cine nu le suferă astăzi — gându-mi a pornit hoimar, căutând asemănări în omenestile orânduiri. Am găsit, că același misterios janism încheagă și leagă toate rânduielele lumii, toate rânduielele sociale. Căci în drum, spre diferite ținte ale vieții, sunt ierarhii: popasuri jalonate de cei cari au învins și luptă spre noi înălțimi. În lupta lor înainte sunt piedici de trecut, iar înapoi sunt urmași de alți râvnitori înainte. Sunt între ei oameni, cari merg înainte prin muncă și cinste, prin străduința de a sluji tuturora. Sunt alții, cei mulți, pe cari îi împinge orgoliul și meschine griji ale desfătării. Aceștia, în lipsă de merite, se folosesc de slăbiciunile lumii, ca să parvină. Ei sunt Januși cu două fețe. Fețele îndreptate spre înălțimi sunt profund umilite, lingușitoare, iar în umbră au dosurile viclene, perfide și rele.

Inving totdeauna. Pătrund în ierarhii, ce-i drept și oameni dintr-o bucată, oameni cu o singură față, dar cât de greu, cu câtă luptă contra noianului de falsități, cari se agită, se frământă și pămăse spre urcuș.

Sunt cei învingători, credincioșii lui Janus. Iată-te, strămoșule Janus, văzut — de un becisnic strănepot — în lumina ta cea adevărată. Fețele tale reprezintă, în misticism, trecutul și viitorul, pe credinciosul portar al cerului, dar în înțelesul real: pe orgoliosul vânător de titluri în ierarhii. Pe cel mic cu cei mari și tiran cu cei mici. Pe intrigantul umilit și cu zimbet lingușitor forțat în colțurile gurii, atunci când privește spre cel mai mare; disprețuitor, arrogant trufaș și urât... mirositor spre cel mai mic. Tu ești substratul izbânzii sigure în ierarhiile tuturor încheșurilor omenestii, tuturor instituțiilor statelor, rămas — prin legea războiului, căci un zeu al războiului erai — supremul demon al lăcomiei și orgoliului, peste toate veacurile, chiar și în veacul acestei mult trâmbițate civilizații.

Credincioșii tăi sunt cei, cari sărută obrazul întunecat al înainte aflatărilor, ling saliva cefilor urduroase și își încovoie smeriții

spinarea în fața altarului rău mirositor, iar — ca o răsbunare a multelor umiliri — lovesc cu copita, când pot și unde pot, pe cei mai mici, din urma lor. La rândul lor și între aceștia sunt cei mai mulți tot drăcușori primitori de copită, cari își joacă codițele în toate ierarhiile lumii, gâdilind și scârpînând cu cornițele lor fața... întunecată a celor mari, scârpînând la rândul lor de frați mai mărunți, tot așa până la sfârșitul ierarhiei. Plocoane, servicii...

Și în timpul acesta, cei prea încrezători în soare, muncesc și asudă din greu, având privirea fixată în depărtările țintei. E de mirare oare, că n'au vreme să fie prea atenți și ating — fără vrerea lor — codițele scârpînătoare? Dar cum nu produc nimic pe seama credincioșilor templului lui Janus, ei își găsesc ușor beleaua, căci Janușii sunt mulți iar slujitori ai scopului, pușini. Copita măgarului isbește prompt și unii cad pe veci, alții se mai ridică...

Iată, de ce mai ușor izbândeșc ticăloșii și multe li-se iartă, în timp ce se pun piedici și li-se caută greșeli celor vrednici. Iată, de ce pătrunde atât de greu virtutea în ierarhii. Celor buni li-se caută greșelile, celor răi li-se acoper, precum spusu-s'a din bătrâni, că în soare caută lumea pe, iar aurul în gunoier.

Strămoșule Janus, iartă-ți strănepotul, care a îndrăznit să-ți descopere goliciunea. Te văd: o față îți râde ironic, iar cealaltă față îți răspunde cu glas tunător și... gazos: nepoate, a fost și va fi, în veci de veci, așa...

Și totuși n'ai dreptate bunicule cu două fețe. La suprafață a fost și va fi așa, în veci de veci, dar numai de formă, căci în fond soarele pătrunde adânc, până în cele mai tănuite colțuri ale lumii și dacă virtutea iese greu la iveală, cu atât mai luminos strălucește în soare când a i șit. Mai trainici, mai viguroși sunt cei ce sufer, cei ce luptă din greu pentru izbândă. Iar demonilor grabnic izbânditori în toate, tocmai graba și ușurința izbânzii le aduce pierirea. Căci legea ta de suprafață, al templului de lângă Forum, este supusă Legii vecinice a Celui răstignit pe cruce:

„Eu sunt adevărata viață și Tălăl meu este vierul. Pe orice mlădiță, care este în Mine și n'aduce roadă, El o taie și pe mlădița care aduce roadă, o curățește, ca să aducă și mai multă roadă“.

Credem a ști, bunicule Janus, că cei cu o singură față sunt mlădițele aducătoare de roade, precum cei ușor izbânditori sunt mlădițele, pe cari izbânda fără luptă îi mână spre pieire.

Tovie.

Pisma și lingușirea, prostia și răutatea, sunt patru surori în cămașa fuduliei; iubirea și sinceritatea, înțelegerea și bunătatea sunt alte surori, cari — înfălnite — îmbracă haina modestiei.

Propaganda ziarului românesc.

Subsemnatului mi s'a dat ocazia ca să cercelez la casele lor pe toți românii din trei suburbii din Arad. Mărturisesc dela început că m'am întors acasă cu o penibilă impresie. În câte case am intrat, nu am găsit nici o singură gazetă românească. Din contră Am aflat într-o mulțime de case gazete străine: ungurești, numai românești nu. Mai mare mi-a fost mirarea atunci, când am văzut că aceste gazete erau așezate pe masă, în locul unde să poată fi observate imediat, ca și când ar fi un titlu de mândrie pentru stăpânul casei, care se arată un călător regulat de gazetă proaspătă, scrisă într-o limbă străină.

Nu ne miră faptul că locul ciaslovului și a cărții de rugăciuni de pe masa românilor, l-a luat gazeta. Dar rămânem uimiți și nedumeriți asupra lipsei de propagandă pentru ziarul românesc și asupra lipsei de informațiuni a cetățeanului nostru.

Bine știm cu toții, că gazetele minoritare pervertesc ordinea reală a faptelor, ne calomniază mereu și ne spe-

culează cu multă dibăcie, slăbiciunile. De altă parte cetitorii acestor ziare iau de bun ori ce se scrie la gazetă, fără să controleze adevărul celor scrise. În chipul acesta, de alătea ori adevărul obiectiv suferă, iar sufletul curat al românului nostru încetul cu încetul se otrăvește, se alterează și înslăbănează.

Este vremea, ca scrisului românesc să i se facă o propagandă mai vie și mai intensă, mai ales că e cu mult mai ușor a celi o gazetă românească cu trei lei, decât una străină cu cinci lei.

Opinia publică românească trebuie formată prin gazetă românească și prin informațiuni corecte și adevărate. Ori, rămânând în starea actuală a lucrurilor ne amăgim numai și facem politică de străuț.

Mai întâi gazetă și carte românească și în clasa de sus și în pătura de jos a poporului, ca să ne formăm educația și să ne întărim conștiința și caracterul național. Gazeta și scrisul străin nu ne vine decât în lovărășia adagiului latin: cave cauem! Fl. Undă.

Mausoleul Eroilor Arad

În palatul episcopal s'a ținut în săptămâna aceasta o ședință a societății „Cultul Eroilor“ Arad, sub președinția I. P. S. S. Episcopului Dr. Grigorie Gh. Comșa și Domnului General Constantin Bălăcescu, Comand. Div. I Cav.

S'a discutat chestiunea edificării mausoleului, în care urmează să se centralizeze osemintele eroilor din cimitirele aflate pe teritoriul orașului și județului Arad.

Societatea dispune de un capital aproximativ de 700.000 lei, din care o bună parte se găsește imobilizat în banca „Victoria“, motiv pentru care au întârziat lucrările până acuma.

În principiu s'a hotărât să se înceapă lucrările neapărat în primăvara acestui an, executându-se atât cât se va putea executa în limita fondurilor existente și a celor, cari se vor mai putea realiza. Locul definitiv fixat este luneta aflată în apropierea porții cetății. Mausoleul va cuprinde unele individuale pentru eroii identificabili. Deasupra mausoleului se va construi un monument în formă de capelă, cu o candelă vecinic aprinsă.

S'au prezentat mai multe planuri, fără să fie pe deplin corespunzătoare ideii. Comitetul județean a hotărât să încredințeze diu arhitect Silvestru Răfiroiu studiul și întocmirea unor planuri mai potrivite scopului.

S'a discutat apoi chestiunea desvelirii monumentului din Hălmagiu, monument care după cum se știe a fost ridicat de către soc. Cultul Eroilor Arad, format dintr'un bloc masiv de granit, într'un stil românesc, opera arhitectului S. Răfiroiu. S'a hotărât să se aștepte mai întâi încheierea monumentului cu un parc și îngrădire, lucrare în curs de execuție prin îngrijirea Primăriei din Hălmagiu.

Societatea dă apoi deslegare comitetului executiv pentru semnarea moratoriului băncii „Victoria“.

Pentru urgizarea lucrărilor mausoleului, Comitetul roagă pe Domnul General Constantin Bălăcescu, să primească conducerea lucrărilor, ceea ce Domniasa a și primit.

Căpitanul Popovici Nicolae, primind însărcinări cari îl împiedecă de a mai dispune de timpul suficient pentru a îndeplini și sarcina de șef executiv și casier al societății Cultul Eroilor, roagă Comitetul să aproabe înlocuirea sa în aceste atribuțiuni. Comitetul, la propunerea Domnului General Comandant, aprobă înlocuirea Căpitanului Popovici N. în funcțiile de șef executiv și casier, prin Căpitanul Bodea Dumitru dela Comenduirea Pieșii.

Între cei prezenți la ședință, cari au luat parte la discuții, am remarcat pe domni: Dr. Teodor Botiș rectorul Academiei teologice, Lt. Colonel Manafă Marin șeful de stat major al Diviziei de cavalerie, Brutus Păcurariu directorul Camerei de comerț, Lt. Colonel Rîșcuța Moise Comandantul Pieșii, Constantin Popa consilierul și delegatul Primăriei, Căpitan I. Catana Comand. legiunii de jandarmi, Bodea Dumitru adj. Pi.șii, etc.

La încheierea ședinței Domnul General aduce la cunoștința Comitetului, că Ungaria prin delegatul ei Colonel în rezervă Cser Alexandru, a donat soc. Cultul Eroilor Arad sume de Lei 40.000 ca ajutor pentru lucrările, pe cari le execută aceasta societate.

Aceasta știre a fost primită cu multă plăcere, statul vecin dovodind prin aceasta donație, că așa cum noi nu înțelegem să facem deosebire de stat, naționalitate și religione între eroii înmormântați pe teritoriul județului Arad, a găsit util să sprijine munca societății, sprijin dictat de altfel și de faptul, că în majoritatea lor eroii de cari ne îngrijim noi astăzi nu sunt români, ci străini.

Rep.

Cocs de Silezia, cărbuni de piatră și lemne de foc tălate livrăm la domiciliu pe lângă cele mai REDUSE PREȚURI.

ALTSMANN EDE, Arad, B-dul Reg. Ferdinand 44

Invalizi nedreptățiți.

S'au prezentat în biroul ziarului nostru câțiva invalizi din Com. Vânători, jud. Arad. Este de prisos a le da numele, căci ei poartă pe corpul lor mutilat semnul care-i deosebește de ceilalți consăteni. Așa unul avea *ambele picioare răturate dela genunchi* și este tatăl a 10 (zece) copii. Altul n'avea mână dreaptă... Acești sărmani oameni ne-au expus cazul următor: In sus numita lor comună s'au plătit pensiile tuturor invalizilor primind 60, 70 și 80% din pensie, până la stabilirea sumei definitive. Insa nu s'a plătit nimic invalidului fără picioare și cu 10 copii și celui fără de o mână. Ba mai mult, notarul local nici nu i-a chemat, cel puțin să le dea vre-o explicație.

Când unii primesc, iar alții nu, deși toți au același drept, se comite o mare nedreptate.

Atragem, pe această cale, atențiunea autorităților în drept și nu ne îndoim că vor cerceta acest caz și vor face dreptate celor năpăstuiți.

România
Judecătoria rurală Nădlac Jud. Arad

No. G. 1791/1930
No. 1/1931. licit.

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul executor delegat prin aceasta public, că în urma deciselor No. 1329/1930, 1706/1930 și No. G. 1701/1930 a Judecătoriei rurale Nădlac, date în favoarea executorilor Dr. Caba Trifon și Guleș Nicolae pentru suma de 1500 lei, și 27.200 lei capital și accesorii, se fixează termen de licitație pe ziua de 22 Ianuarie 1931 ora 3 p. m. în comuna Nădlac No. 1561, unde se vor vinde la licitație publică judecătorească lucruri mobile compuse din: 1 iapă murgă, 1 cal roib din 1921, una cocie cu osii de fer, 10 măji/m. porumb, 1 vacă bălțată de 9 ani cu vișeauă, 10 măji/m. porumb cu cocian, 1 vișea de 1/2 an, 1 mașină de cusut marca Gitzner, 1 pat de brad, o dună, una oglindă de părete cu rame galbene, 2 perdele colorate de lână, o canapea de lemn de brad, 6 rame galbene în care sunt înramate icoane, 14 buc. trunchiuri de salcâm de câte 4 metri lungime, 4 scaune cu fond de trestie, toate acestea fiind prețuite la suma de: 32.220 lei.

Sunt invitați toți acei cari doresc a participa la licitație cu observarea că bunurile mobile mai sus menționate se vor vinde conform art. 107. 108 Legea LX 1881 acelor cari vor oferi prețul cel mai mare, pe lângă achitarea imediată a prețului de cumpărare.

Intrucât bunurile mai sus menționate sunt sechestrate și supra sechestrate și de alții cari și-au câștigat un drept de escontențare, licitația prezentă este ordonată și în favorul acestora.

Data în Nădlac la 9 Ianuarie 1931.
Executor delegat
Nr. 95 1-1 (ss) Indescifrabil

Atențiune.

Bun mecanic agricol și motorist, persoană serioasă, caut angajament urgent, la orice fabrică, moșie. etc. are adresa la ziar sub „JULAN“.

Nr. 84. 2-2.

No. G. 22402/930.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE

In baza execuției de escontențare efectuată în ziua de 11 August 1930 pe baza deciziei judecătorești mixte Arad cu No. 27524/929 obiectele sechestrate în procesul verbal de execuție cu No. de sus 1 credenț de prânzitor, 2 șifonere, 2 noptiere, 1 oglindă toaletă, 1 masă, 1 luster și alte obiecte prețuite în 27.100 Lei cuprinse în favorul Băncii Poporale Spiru Haret din Arad repr. prin Dr. Al. Stoinescu avocat din Arad pentru 10.000 Lei capital, interese de 15 1/2%, dela 24 Iulie 1929 precum și speșele stabilite până în prezent se vor vinde la licitație publică în Arad Bul. Reg. Ferd. No. 2 și în continuare în edificiul oficiului postal No. 2 Arad în ziua de 22 Ianuarie 1931 la ora 11 1/2 a. m. conform art. de lege IX § lui 107 și 108 din anul 1881 al legii exec.

Această licitație se va ține și în favorul lui Ernest Kapitány Arad str. Mărășești No. 55.

Arad, la 22 Decembrie 1930.

Șef. portărel
G. Ciupuliga

91. 1-1

Divizia I. Cavalerie Serviciul Intendentel

No. 25 255.

PUBLICAȚIE

Se aduce la cunoștința generală, că acest Comandament ține în ziua de 29 Ianuarie 1931 ora 10 dimineața licitație publică, cu oferte închise și sigilate, pentru aprovizionarea cantității de circa 60.000 (șase zeci mii) Kgr. făină albă calitatea No. 0, pentru fabricația de pâine albă necesară ofițerilor din garnizoana Arad, pe timpul dela 1 Februarie până la 1 Septembrie 1931

Se vor primi numai ofertele cari vor menționa că făina se va aduce de furnizor în depozitul Manutanței Arad-Cetate.

Ofertele vor fi însoțite de garanția de 5% din valoarea furniturii oferită, în numerar sau efecte garantate de Stat, prezentând la licitație recipisa de garanția depusă la Casa de Depuneri și Consemnațiuni.

Caletul de sarcini de poate vedea în orice zi de lucru, între orele 11-13 la Comandamentul Diviziei I-a Cavalerie Serviciul Intendentel.

Licitația se va ține conform Art. 88-110 din Legea Contabilității Publice și Art. 31-53 din Regulamentul de Funcționare al Oficiului Central de Licitații.

Arad, 30 Decembrie 1930.

Com. Diviziei I. Cavalerie General

(ss) Bălăcescu

p. Conformitate

Șeful Serv. Intendentel D. I. C.

Int. Major Bârsan

No. 85-1-1.

„Tellus“ sunt ceasurile cele mai demne de încredere. Fabrica E garantează pentru ele 3 ani. Se află la CSAKY, bijutier și ceasornicar ARAD, pește drum de biserică luterană. Atelier propriu de primul rang, pentru repararea ceasornicelor.
No. 92-1-4

Penzionarii militari.

A v i z !

Toți subofițerii pensionați, zunt rugați ca până la data de 1 Februarie 1931, să înainteze Uniunii subofițerilor din str. Cornel Leucuța No. 20, carnetele de călătorie pe C. F. R., pentru a fi înaintate Direcțiunii Regionale C. F. R. spre vizare pe anul curent.

Carnetele se vor înainta fără cereri.

Totodată, toți subofițerii pensionari din Arad și județ, cari sunt în restanță cu cotizația plus 20 lei fixați de d-l Col. Gurghescu odată și pentru totdeauna, sunt rugați a trimite Uniunii sumele datorate. In caz că restanțierii nu vor achita la timp, aceștia vor fi șterși pentru totdeauna dintre membrii Uniunii.

De încheere, rog pe toți subofițerii pensionari, ca în interesul lor propriu să se aboneze la ziarul ARADUL, pentru că toate chestiunile care privesc interesele pensionarilor, vor fi publicate în acest ziar.

Secretarul Uniunii,
I. REPEDE.

A v i z.

In conformitate cu ordinul Min. de Finanțe No. 322723 din 14 Decembrie 1926 se invită toți proprietarii Cafenelilor, restaurantelor, berăriilor, școalelor de dans și altor locale unde este muzică ca până la 31 Ian. 1931 să depună la percepția respectivă declarațiunea care va cuprinde următoarele:

1. Numele proprietarului (exploatareului)
2. Felul localului și dacă e permanent sau temporar.
3. Strada și No. casei.
4. Felul muzicii, orchestrei sau spectacolului.
5. Impozitele fiscale ce plătește.
6. Chiria și cheltuielile zilnice ce au.
7. Semnătura.

Notăm că cei ce nu vor face declarațiunea în termen, vor fi considerați ca contravenienți și amendați conform legii.

A v i z.

In conformitate cu ordinul Ministerului de Finanțe No. 1200/1929 se invită toți proprietarii automobilelor (afară de auto taxi și camioane) să depună până la 31 Ian. 1931 la percepția respectivă declarațiunile cari vor cuprinde:

1. Numele proprietarului.
 2. Marca și tipul automobilului și dacă e închis sau deschis.
 3. Greutatea.
 4. No. de circulație.
- Nedeclararea automobilului va fi amendată cu întreitul impozitului.

Cercul de Recrutare Arad

Circulară.

Cercul de Recrutare Arad face cunoscut tinerilor aflați în ultimul an la licee, școli superioare de comerț școli normale și examenul de capacitate pentru învățatori că Ministerul Armatei cu ordinul No. 40473 din 31 Decembrie 1931 le acordă amânări pentru studii pe anul școlar 1930-1931 în mod excepțional și numai pentru acest an.

Cereri însoțite de adeverința dela recrutare, extrasul de naștere, certificatul de înscriere în ultimul an al școlii pentru care a cerut amânare de studii, declarațiunile Model A. și B. și recipisa de plata taxei se vor depune la Cercul de Recrutare Arad sau la Ministerul Armatei Serv. Recr. cel mai târziu până la data de 20 Ianuarie 1931.

Comand. Cerc. Recr. Arad

Colonel H. Laugier

P. Contormilote
Șeful Bir. Recrutare Arad
Lt. Col. Indescifrabil

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 23 Ianuarie 1931, oarele 17, se va ține a doua licitație publică la Chestura Poliției Arad pentru vânzarea reformăturilor de efecte ale gardienilor publici, neadjudicate la prima licitație sau a căror adjudicare nu s'a aprobat, care licitație se va ține în ziua mai sus amintită la Chestura Poliției Arad din Strada Mărășești Nr. 18-20, licitație cu oferte scrise închise și sigilate, pentru vânzarea reformăturilor de efecte ale gardienilor publici.

Supra Oferte neadmise.

Odată cu oferta se va depune și garanție de 5% din valoarea ofertei, în recepisa Cassei de Depuneri sau Administrației Financiare.

Informațiuni asupra cantităților și categoriilor de materiale cari se vând, se pot lua de la cancelaria Detașamentului de Gardieni Publici Strada Mărășești Nr. 18-20 în toate zilele de lucru de la oarele 10-13.

Ches'or
Dr. Moga Romulus

Șef de Detașament
Indescifrabil

Clubul Sportiv „Olimpia“ Micălaca

Domnule Director,

Cu onoare vă rugăm a da publicității în ziarul Dumneavoastră următoarele:

Di. Sever Gabor nu mai face parte din Clubul Sportiv „Olimpia“ de mult deci direcția clubului nu răspunde de nici un angajament ce acest Domn l-a face în numele clubului.

Cu toată stima

1-1 Secretar.
(ss) Popescu

Fotografii artistice STOJKOVITS & BÉKÉS Prețuri reduse
puteți obține la FOTOGRAFARAD 6 cărți poștale
numai 160 lei
Nr. 94. 1-1

VOPȘESTE ȘI CURĂȚĂ CHIMIC HAINELE FINE DE TEATRU ȘI OCAZII
Str. Brătianu 21. KNAPP Str. Ep. Radu 10.
Instalație electro-motrică modernă.

Curățirea și vopsirea hainelor o face în modul cel mai perfect
HOSZPODAR Str. V. Stroescu 13.

FOTOGRAFII pentru CADOURI, SE PREGĂTESC în ATELIERUL de FOTOGRAFII ARTISTICE GÉZA NAGY
ARAD, BULEVARDUL REGINA MARIA B. PESTE DRUM DE PREF. JUDEȚULUI. Atelierul e deschis și Duminică
Nr. 12 7-12

(Continuare din Pag. I-a)

Pentru ce am abonată ziarul Aradul.

suntem mai desbinați ca nici odată. Într'un oraș dela graniță a ceasii situație este cât se poate de dăunătoare prestigiului și interesului românesc. Ne lipsește o opinie publică românească bine încheată, un ritm unitar al vieții românești. Ziarele săptămânale românești ce apar în Arad nu pot să dea această unitate. Ele nu văd mai departe de interesele partidelor pe cari le servesc. Din cauza aceasta nimeni afară de partizanii cari sunt abonați „din oficiu“ nu le cește.

În ce privește atitudinea națională ale ziarelor localnice, atitudine impusă prin faptul că suntem într'un oraș maghiarizat de către politica de supremație din trecut, să luăm un exemplu: Numărul curând apărut al unui ziar politic român din Arad, conținând ca de obicei patru pagini, este în felul următor redactat: Pe pagina primă în patru coloane redactorul acelui ziar se răfuește cu „littele păgâne“ dar, ai vai, restul ziarului adică trei pagini nu conțin decât reclamele aceloraș litte. Reclamele se plătesc scump. Vasăzică injuri pe acela care prin banul lui îți permite să „apari“ într'o pagină (!).

Aceasta nu se poate numi atitudine demnă românească.

Dar un astfel de ziar nu este nici măcar politic. Să admitem ceea ce nu este, că un asemenea ziar ar fi necesar aci la graniță unde românii ar trebui să fie solidari, având de învins curente potrivnice vederilor și intereselor românești. Chiar astfel fiind un ziar politic trebuie să se preocupe cu doctrina partidului respectiv. Aceasta înseamnă că ziarul se adresează partizanilor, deci unui număr restrâns de cetitori. **Concluzie: el nu va putea să se susțină din propriile sale mijloace. Ceea ce își pot permite ziarele din capitală nu își poate permite un ziar localnic.** Ca să poată trăi ziarul politic localnic va fi subvenționat din casa partidului respectiv sau va trebui să caute inserțiuni (reclame) ce sunt bine

plătite; deci va apărea într'o pagină scrisă iar restul adică 75% reclame comerciale.

Ne putem încă întreba ce variație de material informativ (aproape totdeauna inexistent) poți prezenta pe o pagină?

*

Am abonată ziarul „Aradul“ fiindcă ne unește pe toți și fiindcă este scris de oameni competenți. Dascăli idealisti cari luptând cu neajunsurile salariului de sacrificiu și cu un program școlar supra încărcat jertfesc totuși din timpul lor prețios, fără retribuție, pentru a se consacra unei idei ce trebuie să ne însuflețească pe toți; ideea națională. Iată forța morală incontestabilă a ziarului „Aradul“.

Atunci când ziarele minoritare atacă zilnic tot ce e românesc și cer cu nerusinare revizuirea tratatelor, demnitatea noastră națională nu ne permite să stăm inactivi.

Nu prin injurături, nu prin brutalități, ci prin dreptate trebuie să ne apărăm. Ori dreptatea a fost și este de partea noastră.

Să trezim deci conștiința națională, să înfrățim pe românii desbinați și să-i grupăm într'o solidaritate cel puțin egală cu aceea a minoritarilor!

Un român arădan.

Serbare populară în Galșa.

În seara zilei de 6 Ianuarie a. c., Soc. Sf. Gheorghe din comuna noastră, sub conducerea vreadnicului părinte Emil Căpitan, a organizat o frumoasă și binereușită serbare populară în sala de spectacol „Moise Brancu“. Programul s'a început cu o dizertație liberă ținută de studentul A. Crișan. A urmat apoi:

Toarce Lele, cor mixt de T. Popovici; Dușmanii, piesă în 3 acte de N. Țânțariu, Teofil, monolog de S. Rusu; Măritișul, triolog de Iuliu Groșorean; Nătăfleată la peșit, de N. Țânțariu; Zău, zău, cor mixt.

Diferite jocuri naționale executate de o echipă de tineri din comună.

Atât bucațile muzicale cântate de corul Societății sf. Gheorghe, condus de inv Ioan Sârbu, cât și celelalte puncte din program au avut un deosebit succes.

A urmat apoi, jocul până la ziuă. Un folclorist și-ar fi complectat carnetul cu atâte strigături și hore ale veselilor jucători.

Sala a fost neîncăpătoare față de mulțimea de țărani veniți la această serbare. Au luat parte toți intelectualii din comună.

Rămânem cu mulțumire aranjatorilor și dorim din toată inima ca Soc. Sf. Gheorghe să-și continue frumoasa activitate putând servi ca exemplu. A. B.

Loja bunilor templieri. De ce?

Mintea omenească aleargă după lumină, însă omul este atras cu o vraje irezistibilă de tot ceea ce este învelit de o atmosferă de mister. Adesea această atracțiune este justificată de năzuința de a deveni posesorul lucrului ascuns, însă în cele mai multe cazuri mintea capitulează și-și găsește o locuință foarte comodă în neexplicabil.

În ceea ce privește chestiunea lojei bunilor Templieri, cu aderenți în Arad, noi ne ocupăm de ea în năzuința de a desvălui, de a alunga valul misterului, neînțelegând a fi stăpâniți de necunoscut.

Din cele ce se spune despre această loje se pare că ar fi o societate al cărei scop de căpetenie ar fi temperanța. Însă acest fapt nu mulțumește o minte care caută adevărul, mai ales când se spune că originea și conducerea unor astfel de loje sunt peste granițele țării noastre. Și misterul crește și mai mult când știm că există o altă societate „Liga Temperanței“, de origină și conducere pur românească, al cărei președinte este Sanctitatea Sa Dr. Miron Cristea, Patriarhul României. Atunci: De ce să alergăm la o loje a bunilor Templieri? Aici este misterul! Sau pus oare această întrebare aceia cari au devenit din neștiință membri ai lojei bunilor templieri? Îi rugăm să și-o pună și să răspundă, dacă nu în public, cel puțin în conștiința lor, căci a venit vremea când trebuie să aruncăm la o parte orice mască nebuloasă, și să începem a trăi viața pe față, la lumina zilei.

Balul Reuniunii Femeilor Române.

Una din cele mai mari manifestații românești, și cea mai mare senzație a carnevalului va fi fără îndoială balul organizat de Reuniunea Femeilor Române din Arad, care va avea loc Sâmbătă, 17 Ianuarie a. c., în saloanele încăpătoare ale Hotelului Central.

Este tuturora cunoscut succesul seratorilor, devenite cu vremea tradiționale, pe care an după an R. F. R. le aranjează în timpul iernii. Aci se adună întreaga societate românească nu numai din orașul nostru, ci din tot județul Arad, ca într'o atmosferă curat

românească să petreacă o seară plăcută.

Activitatea culturală și de asistență socială, pe care R. F. R. o dezvoltă cu atâta zel și sacrificiu, este o garanță deplină, că nimeni nu va lipsi dela această serată, ale cărei beneficii vor fi întrebuițate ca și'n trecut în scop de binefacere.

Comitetul organizator al R. F. R. pregătește o sumedenie de surprize, menite a ridica nivelul seratei și a anima buna dispoziție.

S'au anunțat din provincie o mulțime de participanți, cari nu vor să lipsească dela această ocaziune rară. Să mergem cu toții!

Seria Conferințelor

ce le aranjază Despărțământul Arad al „Astrei“ în iarna anului 1931.

Duminecă, 18 Ian. Educația integrală Prof. M. Botez
Sâmbătă, 24 Ian. Fapte din epoca Unirii Principatelor Prof. Gh. Bogdan-Duică
Duminecă, 1 Febr. O știință nouă: Psihotecnica . . . Prof. F. Ștefănescu-Goangă
„ 8 „ O oră de astronomie (cu proiecții) . . . Prof. Gh. Bratu
„ 22 „ O călătorie în Africa de Nord . . . Prof. P. Sergescu
„ 1 Mart. Politica Mineralelor Prof. V. Stanciu
„ 8 „ Universitățile românești și Istoriografia naț. Prof. A. Lapedatu
„ 22 „ Tălmăcirea viselor Prof. I. Minea

Conferințele se țin în Palatul Cultural, totdeauna la orele 5 d. m. (17).

Cea mai mare senzație a carnevalului va fi

Tradiționalul BAL costumat

al

Reuniunii Femeilor Române care va avea loc în seara zilei de

17 Ianuarie 1931

în saloanele Hotelului CENTRAL.

Inceputul la orele 10 seara.

Muzică țigănească și „jazz“
TOMBOLĂ!

Se preferă costume naționale!

„VILA EUGENIA“ Băile Buziaș

complect renovat, inchiriază camere mobilate, în vederea viitorului sezon. Prețuri convenabile. Doritorii a se adresa Domnului PETRE LUNGULESCU
CALEA ȘAGUNA Nr. 121.

— A R A D —

1—10.

Amintiri din război

Dela Crevedia

(Schița).

O zi rece de toamnă cu un cer posomorât.

Ploaia mărunță și deasă cădea fără încetare prefăcând câmpiile într'un lac imens. Șuvoaiele de apă alergau clocotind dea curmezișul șoselei brăzând-o în șanțuri adânci.

Circulația devenise aproape imposibilă. Înaintam greu. Convoiul refugiaților care își urmau carele și căruțele încărcate cu întregul lor avut ne încurca drumul.

Bătrâni gârboviți, femei și copii în vâsă cea mai fragedă, toți fără apărare își urmau drumul pribegiei pierind din calea inamicului.

Când trupele se apropiară se deteră în lături și privirea lor deprimată ne spunea:

„Curaj bravi ostași, în voi ne stă toată nădejda, Dumnezeu să vă ocrotească ca să puteți alunga dușmanul și să putem realiza idealul național“.

Tot printr'o privire lungă plină de înțeles le semănasem nădejdia în suflet și ne continuaram marșul.

Intraram pela prânz în Crevedia franți de oboșală. — O coloană inamică se arătă în depărtare. Primiram ordin să împiedicăm înaintarea ei. Descălcaram imediat, lăsarăm caii la marginea satului și în formații de luptă traversaram Crevedia ocupând creasta dealului dinspre Răsărit. Comandantul Diviziei Colonel R.... și Șeful de Stat Major Lt.-Col. M.... luară în grabă toate măsurile ca succesul luptei noastre să fie cât mai asigurat și cu un sânge

rece demn de admirat îmbărbătară pe ostași. La un nou ordin ocuparam o poziție de tragere Urcarăm mitralierele în podul unei magazii de grâu. Servanții înotau până la brâu în grâul ce se surpa mereu sub povara mitralierelor. În sfârșit, reușiram să le fixăm și să le îndreptăm cu țevile prin ferestrele podului.

Șeful secției Locot. M.... dete ordin împărțind rolul fiecăruia. Deschiserăm foc viu asupra coloanei și momentul tragic începu. Soldații noștri trăgeau fără milă în plin. Cântecul morții despica văzduhul, răbind tot mai mult rândurile infanteriei inamice.

Artileria lor însă se răsbuna bombardându-na cu furie. Obuzele cădeau scormonind pământul și sguduind adăpostul nostru ca pe o jucărie. Tencuiala zidurilor se năruia, cărămizile se rostogoleau, schijile cădeau în ropot surd pe acoperișul magaziei, prefăcându-l în ruină.

Incepuse să pice și de ai noștri.

Unii înșepeniră în poziții groaznice,

alții se prăvăliră în grâu, udându-l cu sângele lor jertfit pentru întregirea neamului.

Morții fură repede înlocuiți. Noii servanți trecură la postul de onoare fără șovăială, ca și când toți ar fi fost sortii să-și verse sângele pentru o cauză atât de sfântă.

Ploaia gloanțelor și bubuitul tunului transformase magazia într'un infern. Oamenii deveniseră fiare setoase de sânge.

Șeful secției dete ordin de împropătarea munițiilor. Și când lupta continua pe viață și pe moarte, apărură în gura podului ordonanța Ofițerului, care rămăsese între timp afară la chesoane. Când soldatul dete cu ochi de grâu răvășit, excamă calm ca și când nimic nu s'ar fi întâmplat:..

„Domnule Locotenent, păcat de grâu! Asta că-i plin de neghină“...

E. M. Navalnic.

Instituțiile noastre de cultură*).

Asociațiunea culturală „Astra” —

Programul de muncă pe anul 1931.

DLUI V. Goldiș, președintele „Astrei” i s'a pus în unul din marile ziare din capitală următoarea întrebare: Care este programul imediat, pe care urmărește să-l înlăptuiască „Astra”? În răspunsul său, dl V. Goldiș a expus în liniamente generale programul „Astrei” pe anul 1931. Credem a face un serviciu culturale românești reproducând aceste lămuriri.

DL V. Goldiș a spus următoarele:

„Astra” este nu numai cea mai veche, dar cea mai vastă societate culturală a țării. Are o glorioasă istorie de 70 de ani. Puteți vedea raportul general al comitetului pe anul 1929. Are 162 pagini și este scris cu foarte migăloasă economie. Veți găsi adăus la raportul acesta, și buletinul despărțământului județului Sibiu despre activitatea sa în anul 1929, care cuprinde alte 128 pagini. Am adăoget buletinul acesta ca să ofer marelui public informația asupra celor ce se lucrează într'un an de zile într'un singur despărțământ județean al „Astrei”.

Vă rog să luați act că „Astra” are două regionale „Astra Basarabeandă” și „Astra Dobrogeandă”, are apoi 23 despărțăminte județene, alte 153 despărțăminte și mai presus de toate are 884 de Cercuri culturale, care va să zică organizațiuni culturale ale „Astrei” în 884 de sate românești.

Vă rog să nu uitați că la Cluj „Astra” își are secțiunile sale literare și științifice în număr de 10 cu peste 300 membri în țara întreagă. Cred că veți rămâne uimit dacă veți citi rapoartele acestor secțiuni despre activitatea lor în anul 1929.

Ele lucrează acum pentru înființarea unei *Universități populare* în capitala Ardealului. Secția biologică de sub președinția neobositului dr. Iuliu Hatieganu, lucrează fără odihnă la planul său de a organiza întreaga tinerime a țării în cadrele societății „Șoimii Carpaților”, tot sub auspiciile Astrei.

A expune programul anului viitor al tuturor acestor organizațiuni ale Astrei ar fi să scrii un volum întreg.

Vreau să cred, deci, că dv. ați dori să știți cari sunt preocupările cele mai apropiate ale conducerii Astrei, ale comitetului ei central. Puteți avea un exemplar din volumul „Congresul cultural al asociațiunii „Astra”, ținut la Sibiu în 24, 25 și 26 Aprilie a. c. (Sibiu, Iunie 1930, 394 pagini). În el veți găsi nu numai tot ce frământă „Astra” de șapte ani de zile, de când am deosebita cinste de a o conduce, dar mai vărtos veți găsi în cele 38 concluziuni (p. 363-374) tot ce conducerea Astrei crede că trebuie să întreprindă în apropiatul viitor pentru a adopta tot mai eficace această puternică instituțiune de cultură românească, nevoilor țării și chemării vremurilor.

În cuvântarea sa dela Caransebeș, protectorul nostru, regele Carol II cu o fericită inspirație a numit Astra „Asociația pentru răspândirea culturii și pentru unitatea națiunii”. Și a mai spus regele în toastul său dela banchet cuvintele cari vor rămâne pe veci întipărite pe frontispiciul Asociațiunii: *Bogăția unei țări nu consistă numai în grâne și în bani sunători, ci și într'un suflet înălțat și pregătit, care să reziste încercărilor*.

Iată cum regele a fixat pentru toate timpurile, programul bătrânei asociațiuni dela Sibiu: „Răspândirea culturii, unitatea națiunii și înălțarea sufletelor pentru a le pregăti să reziste încercărilor”.

Problemele de frunte ale „Astrei”

Pentru orientarea publicului voi înșira aci cele mai capitale probleme a cărora rezolvare o va încerca fără întârziere noul comitet central al Asociațiunii. Ele sunt următoarele: 1. Congresul cultural dela Sibiu a constatat necesitatea să se întrunească în fiecare an reprezentanții tuturor societăților culturale și ai elitei intelectualității române, spre a se sfătui asupra nevoilor culturale ale țării și ale națiunii române cu excluderea desăvârșită a politice, dând astfel viață unui organism nou în

structura societății românești, sub numirea de Parlament ori Senat cultural român cu periodicitate organizată. Președintele și Comitetul central al Astrei vor avea datoria să ia cât mai în grabă măsurile ce se impun în acest scop.

În Banat se va înființa cât mai curând posibil o regională cu numele „Astra Bănățeană” având comitetul ei propriu și înglobându-se în „Astra”, conform concluziunii Nr. 4 a congresului cultural, cu autonomia ei teritorială. Reședința acelei regionale o va stabili adunarea ei generală.

Comitetul central al „Astrei” va iniția măsurile necesare pentru culturalizarea românilor din Secuime. Această operă nu va avea de scop slăbirea ungarilor, ci întărirea românilor, nu desnaționalizarea altora ci romanizarea și romanizarea completă a elementelor etnice românești, conservarea și fortificarea credinței românești, afirmarea conștiinței spiritului românesc. Astra va lumina cărarea și va indica mijloacele ce se impun demnității noastre naționale.

Astra va solicita bisericilor românești un acord formal, în urma căruia preoțimea celor două biserici să fie așezată pretutindeni în cadrele organizațiilor Asociațiunii, spre a contribui la întărirea ideii de solidaritate națională și a servii culturii înfrățită cu credința religioasă.

În perfectă conformitate cu dorința președintelui nostru de onoare, a regelui, exprimată la Caransebeș în cuvântarea sa rostită la banchet, ca asociațiile culturale să ofere mâna de ajutor Statului să-și îndeplinească îndatoririle culturale față de popor, comitetul central al „Astrei” va cere ca ministerul instrucțiunii publice să imcună tuturor membrilor corpurilor didactice românești, să se înroleze ca membri și conducători în organizațiunile Astrei.

Asociațiunea culturală dela Sibiu va primi între noile sale îndatoriri și pe aceea de a organiza în cadrele ei tinerimea în regiuni de „Șoimi”.

„Astra” și problemele Economice

„Astra” va intra în colaborare cu mișcarea cooperatistă din țara întreagă, dând tot sprijinul ei acestei mișcări și cerând tuturor organizațiilor cooperatiste și băncilor populare, ca toți membri lor să intre în rândul membrilor Asociațiunii, alcătuind împreună cu preoțimea și învățătorimea satelor organismul de conducere al maselor populare pe calea progresului național, cultural, economic și social.

Dat fiind că aproape 90 la sută din locuitorii țării, aparținători corpului nostru etnic, trăsesc direct din cultura pământului, „Astra” va avea datoria de a se interesa de agricultori. „Astra” va încerca adunarea la un loc în organizațiile ei județene a tuturor factorilor cu menirea de a sprijini interesele agricole ale țăranilor români, înființând astfel sfatul unui stat major de specialiști experimentați, cari vor avea misiunea să găsească sugestiunile sănătoase pentru asigurarea progresului lipsit de eclipse al țăranimii noastre agricole.

Evoluția socială a produs și în sânul poporului românesc o schimbare radicală în rolul femeii în munca societății. „Astra” în viitor va utiliza cât mai intensiv în scopurile ei munca femeilor române și va lua măsuri pentru încadrarea femeilor în toate organizațiile ei, formându-se îndeosebi în cercurile culturale la sate comitete de femei pentru a îndeplini anumite acțiuni culturale, caritative și de asistență socială.

Bibliotecile

Comitetul central al „Astrei” va insista, ca prin despărțămintele sale județene să se înființeze în fiecare sediu de județe câte o bibliotecă publică, făcând propagandă pentru îndrăgirea cărții de către intelectualitatea română. În scopul acesta la fiecare

Indiscreții momentane.

Mai zilele trecute pe când îmi făceam siesta, năvăli la mine un prieten care face pe ziaristul și îmi ceru nici mai mult nici mai puțin, decât să-i acord un interview.

— Fugi d'aci că ești caraghios.

— Ba nu zău, crede-mă că nu glumesc; și în definitiv ce ar fi dacă mi-ai acordă acest interview, în care ai putea da glas tuturor suferințelor micului nostru funcționar și cred că în această privință ai fi mai competent decât oricare guvernamental-reprezentant al poporului, care a luat sau nu, parte la votarea curbei de sacrificiu.

— Ce-e e? la să mă slăbești cu bazaconi de acestea. Mie vii să-mi amintesci de sacrificii, care sunt mai mult decât supravoltat de curba lor? Nici nu vreau să mai aud de așa ceva. Or, poate vrei să-mi faci propuneri, — înfrucât mă vezi că studiez știința financiară, — ca să pregătesc eu proiectul de buget pt. anul 1932? Crezi că l vor găsi bun și Camera-l va aproba? Crezi că numai în felul acesta va fi salvat de o nouă ciuntire în salariu pe anul viitor bietul funcționar român? Ei nu, mă faci să râd cu hohote! Și care ar fi, te rog, titlul aceluia articol? Parcă-l văd mâine apărând în „Curentul” cu litere de o șchioapă: Interview cu dl D. T. S. și ca subtitlu: Interesantele declarații făcute corespondentului nostru din Arad, de către un... impieगत slagiari, care n'a fost ras, dar care a fost ciuntit la... salariu.

— Tocmai pe chestiunea aceasta aveam de gând să slăm puțin de vorbă și văd că nu prea greu te lași să fii tras de limbă. Aș vrea să știu cam ce procent ți s'a aplicat la leafă de te arați atât de revoltat?

— Ah, în definitiv, o nimica toată. Din salariul brut de 5100 lei, mi-au lăsat numai 18%. — Dar ști tu ce vrea să zică cuvântul „salar brut”? Nu? Păi să te lămuresc:

Suma brută...

— ? !

— Nu te revolta române! Suma am numit-o brută și nu pe line; și ca să nu se mai întâmple o astfel de confuzie, voi numi-o cu un termen mai tehnic: brutto.

„Așa dar suma brutto înseamnă „ceia ce nu iei la mână”. Din acest „ceia ce nu iei la mână”, — adică din brutto, — se fac multe scăderi până ce ajungi la suma „ceia ce iei la mână”, adică neto, — aproximativ jumătatea lui brutto. Iată cum ajungi aici:

Mai întâi se scade 10% pt. Casa pensiilor. După această scădere se face un mic calcul, care-ți dă ca rezultat o sumuliță botezată: „cota de chirie”. Această cotă se adaugă la cea-

sfârșit de an și în fiecare centru de județ, într'o conferință publică, un conferențiar al „Astrei” va face dare de seamă despre toate cărțile românești mai de seamă apărute în cursul anului, recomandând publicului citirea lor.

Problema bibliotecilor sătești va trebui să-și găsească soluțiunea ei prin unificarea tuturor bibliotecilor ce se află risipite prin toate satele pe la diferite autorități. Cea mai de căpetenie îndatorire a intelectualilor din satele românești, va fi organizarea bibliotecilor sătești în așa chip, în cât ele să poată fi utilizate cu folos. Comitetele despărțământelor centrale județene ale „Astrei” vor fi răspunzătoare de fericită soluționare a acestei probleme.

Asociațiunea va continua încercările sale de a se apropia de clasa muncitorimii industriale românești năzuind a o îngloba prin mijloace culturale în solidaritatea națională.

Aceste vor fi preocupările cele mai apropiate ale noilor conducători ai „Astrei”, a încheiat dl. Vasilie Goldiș.

ce a rămas după scăderea celor 10% din suma brutto și-ți dă un așa zis total general; aceasta numai în caz când nu ai copii, căci dacă bunul Dumnezeu te-a fericit și cu de aceștia, atunci și ne Statul și te încurajează la... mai mult dându-ți un ajutor familiar de Lei 10 pentru întâiul venit, Lei 50 pentru doi lei și iarăși Lei 100 pentru al treilea; și-apoi la trei să te oprești, czi peste acest număr poate Dumnezeu să dăruiească un regiment de copii, că Statul nu se mai sinchisește. Și la următoarea, are dreptate Țină-i cine i-a făcutul! Da ce-i Statul, dădacă?

Cum îți spusei, ajutorul familiar într-un și el în totalul general, la care se aplică impozitul pe salarii de 4,40% și 8,80%. Suma ce rezultă ca impozit scade din totalul general, iar din ceea ce rămâne se mai scade 0,50%, scade dere care se numește „cota adițională” pt. drumuri... curbe; în fine urmează Totalul curbei de sacrificiu sau impozitul de sacrificiu, — nu știu cum săberăcia îi mai zice, care excepțional în anul financiar 1931, se aplică numai la salariul brutto, în viitor cine știe la ce vor mai aplica? Și-apoi tu crezi că sacrificiul acesta a fost absolut necesar? Ei bine, nu!.. Și-aceasta nu o spun pentru că noi funcționarii nu ne-am așezat seama în ce impas se găsește țara. Ascultă să-ți mai spun ceva: Sunt mulți comercianți, atât în orașul nostru, cât și în restul țării, cari plătesc impozit scandalos de mici. Dacă ai căuta așa întâmplător la un comerciant mai mare, — accentuez „mai mare”, ce impozit plătește, numai atunci ai putea să te convingi de adevăr, făcând comparație între impozitul plătit de acesta și cel plătit de către funcționarul public. De fii ce nu se caută aci realizări de venituri, scutindu-ne pe noi de țări și ciuntiri? Mai cunosc apoi avocați cari câștigă anual milioane și plătesc impozit după 50—100 mii Lei, fiindcă domnii din comisiile de impunere iau drept literă de evanghelie ceia ce declară aceștia p-

Între multele legi ce se votează în România, lipsește una, care să urmărească pe contribuabilul ce frustează Fiscul prin declarații eronate. La drept vorbind, avem și această lege dar nu se aplică așa cum ar trebui și această e supradestul.

Cu toate acestea să admitem cazul, că ar fi fost absolut necesară legea ce s'a votat. Dar atunci, unde vezi tu o echilibrare a bugetului, când la unele administrații se taie 10-12 posturi plătit cu câte 2200 lei, și se înființază în locul lor alte 6 posturi plătite cu 7-8 mii lei? Pân'acum s'au putut dispensa de aceste posturi și chiar în timpul celei mai grozave crize s'au găsit să le înființeze? Firește, e cu mult mai ușor să suprimi un post mic, decât să desființezi cele 7 directorate ministeriale, care după declarațiile dlui mareșal, Averescu, pân'acum au înghițit vre-o câteva miliarde, fără să se știe încă, ce atribuții au directorii ministeriali? căci de vei avea o chestiune cât de mică de aranjat, zadarnic te vei adresa directoratelor, căci ele te vor îndruma la centru, iar acesta te va trimite înapoi la directorat, vorba aceia dela Ana la Caiafa. Atunci, ce sunt directoratele? Un simplu lux, menite să înghiță numai miliarde de lei, rezultate din impozitul ce-l plătesc eu, dă și altul.

Iată sursele unde s'ar fi putut realiza economiile cerute pentru biata țară și nu s'au realizat. Oh, că nu sunt eu ministru... Sau poate vrei să-ți mai numesc încă o sursă importantă de unde s'ar putea realiza mari venituri? În două cuvinte: Controlul averilor!

Și acum să-ți dau un sfat. Să nu te pună păcatele să dai la gazetă aceste fleacuri, că te faci de răs.

* Deschidem această coloană, dorind a informa publicul nostru cetitor despre instituțiile noastre de frunte și preocupările lor în cursul anului 1931.

Primăria, cinematografele, și ziarele minoritare.

Dărnicie și praf în ochi sau sgârșitul risipitor. — Secția cinematografică și ziarele maghiare. — Reprezentații speciale pentru ziaristii maghiari. — Persecutarea ziarelor românești. — Primăria cumpără dela Magyar Telefongyár din Budapesta un nou aparat de film sonor.

Părerii, întrebări și sugestii.

Bănuiam mai demult sentimentele domnilor români dela Primăria românească a Aradului pentru presa minoritară din loc, în detrimentul celei românești și a publicului românesc. Totuși... Dar cele scrise Sâmbăta trecută de fișucile maghiare, ne-au spulberat și ultima iluzie ce o mai păstram despre acești domni. Nu ne putem închipui să fie oameni — și încă persoane din fruntea treburilor unui municipiu din țara românească, — așa de mândri de balele laudăroase, turnate zilnic de salariații acestor fișuci.

Aceste sentimente s'au evidențiat mai mult la Secția cinematografică a Primăriei, de oarece de aci se poate încasa mult și bine. De altfel această secție, protejează nu numai presa minoritară, ci și elementul minoritar. În mulțimea personalului dela cele 5 cinematografe nu credem că se găsesc 2 români. Casierilele minoritare, ușilele și controlorii minoritari. Astfel de fiind, e natural să nu auzi vorbă românească în cinematografele primăriei românești a Aradului.

Un intelectual proaspăt venit în orașul nostru, ne întreba intrigat: a cui sunt cinematografele?

Bănuiam de ce e vorba și i-am răspuns jenați, că sunt ale Primăriei. A fost literalmente uluit. „Se poate — întreba el — ca la întreprinderile Primăriei să nu auzi vorbă românească? Acesta e un scandal nemăipomenit“. Și a rămas pe gânduri. La drept vorbind, cautam demult ocazia să demascăm această antipatriotică mentalitate dela Secția cinematografică. Acum ni s'a prezentat.

Publicitatea filmelor.

Interesele comerciale ale secției cinematografice, cer ca să se facă o cât mai largă publicitate — reclamă — filmelor ce se rulează în oraș. Pentru ca publicitatea să fie mai eficientă, Secția cinematografică, uzează — după cum e natural — de presă. **Just și echitabil e, ca această publicitate să se facă în toate ziarele locale, indiferent de limba în care sunt scrise.** Inșă acest lucru nu se face. Secția cinematografică își face publicitatea exclusiv în presa minoritară, platind acestei prese sume exorbitante.

E cazul cu filmul *Pe frontul de vest nimic nou*, pentru care în afară de reclamele propriu zise (75 mm pe 4 coloane), au apărut în ziarele maghiare coloane întregi de elogi la adresa celor dela această secție și în subsidiar la adresa filmului.

Ne întrebăm și noi alături de cei mulți, ce sume vor fi încasat ziarele maghiare, pentru aceste articole?

Ne întrebăm, pentru că nu suntem așa de naivi, încât să credem că gazetele minoritare au atâta sentiment filantropic față de instituțiile

românești, ca în schimbul reprezentațiilor și biletelor gratuite, să jertfească, atâta timp și spațiu.

La întrebarea de mai sus să răspundă Primăria!

Reprezentații speciale pentru ziaristii minoritari.

Aminteam mai sus de reprezentanții gratuite.

E obiceiul că în ziua premergătoare premierei fiecărui film sonor, să se dea o reprezentație specială pentru ziaristii. Aceasta în principiu, caci în realitate, **acest soi de reprezentații, au loc exclusiv pentru ziaristii minoritari, cari sunt invitați express. Gazetarii români nu au nici odată cunoștință de data acestor reprezentații. Sunt omiși pur și simplu.**

Bilete gratuite pentru ziaristi

Secția cinematografică a Primăriei, dela masa bogăției ei, risipita gazetelor minoritare, a aruncat și gazetelor românești o firimitură.

Printr'o adresă oficială ne-a adus la cunoștință, că ne acordă pentru fiecare film (mut) 2 bilete gratuite, care se vor elibera de către această secție, numai după ce solicitantul va face dovada calității sale de ziarist. Facerea acestei dovezi știm noi ce e: o serie de formalități, menite să îngreuneze eliberarea biletelor, pentru a ne trece gustul de a le mai cere. Acesta e motivul pentru care nici unul dintre redactorii Aradului, nu au uzat și nu vor uza de gratuitățile acordate de Primărie. Vom găsi întotdeauna în pungile noastre costul unui bilet, care să ne permită accesul în fața ecranului.

Care e cauza...

acestui tratament? Se vor întreba mulți.

Unul dintre conducătorii secției cinematografice e minoritar: dr. Abaffy, despre care se zice că e cetățean al Ungariei (probabil specialist strein), și în același timp se mai zice că e și nepot de-al domnului primar.

Cerem instituirea unei comisii, care să cerceteze dacă acest dr. Abaffy (în ce-o fi doctor?) e sau nu cetățean român, să fie imediat îndepărtat din serviciul primăriei și svârșit peste graniță!

Celălalt conducător al Secției cinematografice — dl Ștefanuț Sabin, de asemeni vorbește mai bucuros limba maghiară, decât cea românească. Iată deci cauza pentru care e tratată așa presa românească. Se mai miră cineva?

Părerii și întrebări libere.

Noi credem că Primăria ar câștiga mult, designând în fiecare cinematograf câte un loc permanent de fiecare gazetă, loc ce să poată fi ocupat oricând și de oricare redactor al gazetei respec-

tive; pe baza carnetului de gazeta ce-l va prezenta. În schimb, gazeta căreia i s'a acordat locul, să publice în mod **absolut gratuit** reclamele filmelor ce se joacă.

Credem că e mult mai simplu și mai just.

Ce zice Primăria?

O întrebare.

Întrebăm, din pură curiozitate, dacă ziarele minoritare, cari au un număr personal redacțional și administrativ, au primit numai 2 bilete gratuite, ca și ziarele românești?

Dacă această întrebare, are răspuns afirmativ, suntem de acord cu ori care dintre cetitorii noștri, că aceasta e o rușine. Dar ce să facem dacă celor ce le au acordat, nu le plesnește obrasul...

Primăria tratează...

...cu Magyar Telefongyár-ul din Budapesta cumpărarea unui aparat de proiectat filmul sonor. Delegații Primăriei pentru tratative, încercare, etc., sunt Dnii dr. Velcsov Geza și Sabin Ștefanuț.

E inevitabil! Un ungur trebuia să ia parte necondiționat. La Primărie nu se poate face nimic fără unguri?

Întrebăm — iarăș! — nu se găsesc aparate mai bune decât cele fabricate de Magyar Telefongyár-ul din Budapesta? Noi credem că sunt aparate și mai bune. Dacă domniile dela Primăria românească a Aradului, au o predilecție deosebită pentru produsele Ungariei, de ce nu ne lasă în pace, trecând granița?

Ori Primăria, poate, vrea să cumpere aparatul în contul datoriilor ce le are Statul ungar față de oraș? Dacă e așa, Primăria să fie atentă să nu fie încărcată cu ceva fierărie veche, cum de obicei se întâmplă cu marja cumpărată în felul acesta.

...La Primărie vrem să domnească spiritul românesc și dreptatea.

Ion potcoavă.

În atenția oamenilor de bine.

Ni s'a prezentat la redacție femeia Marta Iancu, din Arad, Piața General Cernat, No. 16 și ne-a expus starea de mizerie în care se află. Munci nu poate din cauza bolii, acasă are o mamă de 70 ani, aproape oarbă și bolnavă, proprietarul o amenință cu evacuarea din cauza chiriei neplătite.

Ne-a rugat să aducem acest fapt la cunoștința mărinimozilor.

Indemnăm și noi pe toți cei ce înțeleg mizeria, să ajute pe această sărmană, căreia ultima speranță i-a rămas în D-voastră.

Poșta redacției.

T. Cinefil. Loco. Îți exprimi indignarea față de reclama deșănțată făcută și de Primărie filmului «Pe frontul de vest nimic nou». L-am văzut și noi. Foarte adevărat ce spui. Filmul nu are nici o valoare literară, nu are nici un fel de acțiune, iar ideea de bază a romanului a rămas în afară de film. Îți aduci aminte cele zise de un renumit regizor francez? Iată: O operă tehnică cărpocită, nu poate reprezenta nici o acțiune, ori cât de splendid ar fi construite tablourile, dacă ele sunt lipsite de continuitatea literară» Aceste elemente lipsesc filmului Pe frontul de vest nimic nou.

Unui grup de cititoare vesele.

Căutați pe R. Voicu Grozdan

Ca să-l iubiți așa ca «ea»?

Zi, îl aveți la ramazan?

Dar el va are?... Vom vedea..

El e simpatic, ba frumos;

Să-i scrieți! Va fi bucuros.

Scrisori și tot, primește aici,

...Chiar și dela fete mici!..

În dragoste-i cosmopolit;

De vrei, la toate vi-l trimit,

Că și adresa v'am găsit,

Precum și voi ați nimerit,

Că V. Grozdan e dragălaş

Și că s. mic. «V'a potcovit»

Și ați ghicit pe Naigălaş...

Șirianu. — Șiria — Ți-am primit scrisoarea. Cele trimise sunt lucruri cunoscute. Poezia nu mai e actuală. păstrez, până la anul... Trimite ceva din materialul promis să-l vedem și noi. Trimite de asemeni știri și întâmplări din Șiria.

De altfel sunt în așteptarea celor promise. Până când să aștept?...

Correspondent — Buteni — Nu am nici o știre dela mata. Ce s'a întâmplat? Scrie-mi te rog.

Murmur — Restul se vor publica; însă ceva mai târziu.

Șezătoare culturală în comuna Cicir.

În ziua de 6 crt. (Botezul Domnului) s'a aranjat în com. Cicir o „Șezătoare culturală“ la care a asistat un număr foarte frumos de jărani.

Programul, dacă se ia în considerare că e prima oară când tineretul se produce pe acest teren, a fost în-deejuns de bogat.

Cuvântul de deschidere l'a rostit dl inv. I. Pordea, arătând virtuțile ce trebuie să le cultive orice jăran în inima sa, și pe care, la rândul lor, trebuie să le desvolte mai departe în inima fiilor lor. Dânsul și-a dat seama de capacitatea de muncă a unora dintre ei, aranjând chiar cu însăși concursul lor această șezătoare, apreciată, după cum am auzit în ziua următoare, de mulți dintre ei. Scopul d-sale este să infiltreze o cât mai multă cultură în această pătură, luminându-i, tot odată, asupra diferitelor probleme necesare vieții oricărui individ.

Îi dorim rezultatul cel mai rodnic, și îi mulțumim pentru străduința ce o depune, pentru acest scop.

UITĂRII. AMI.

Din tot ce-a fost odată între noi, N'a mai rămas decât o urmă ștearsă: Scrisorile ce mi le-ai dat 'napoi Le-am spulberat în vânt, cenușă arsă.

M'am desfăcut din brațele visării Cu o sforțare grea: — făr' de regrete Întregile-amintiri le-am dat uitării Și ți-am strivit portretul din perete.

MARINAR.

Expoziția internațională de mobile la Arad.

Inițialiva d-lui Brutus Păcuraru.

Aflăm din cea mai autorizată sursă, că deodată cu expoziția agricolă din Timișoara, — la 19 Aprilie c., — va avea loc și în Arad o expoziție de mobile.

Expoziția după toate probabilitățile se va ține în spațioasa magazie a firmei *Andrényi* din str. *Moise Nicoară*.

In acest sens sunt începute convorbirile între Camera de Industrie și Comerț și proprietarii acelei magazii.

Notăm că inițiatorul acestei expoziții este D-nul Brutus Păcuraru, inimosul secretar al Camerei de Comerț.

Insemnăm în fuga condeiului, că această expoziție va fi pentru Arad, în urma marelui influențe de vizitatori ce se anunță, un prilej de înviorare a comerțului ce lăncezește din cauza crizei, punând în același timp pe primul plan, ramura expozantă a industriei arădane.

Măderat.

INFINTAREA CERCULUI CULTURAL „ASTRA“.

In ziua de 1 Ianuarie c., a avut loc adunarea de constituire a cercului cultural *Astra*, din comuna noastră, la care a luat parte delegatul *Despărământului* județean d. *Ion Jelecutean*, precum și mulți intelectuali din loc. Sedința a fost deschisă la orele 3 d. m. în prezența alor foarte mulți săteni, de către d. *Ion Jelecutean* învățător, care printr-o frumoasă cuvântare arată scopul «Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român». D sa explică sătenilor rostul cercurilor culturale și insistă asupra necesității de a se organiza toți locuitorii în astfel de cercuri. Citește statutul «*Astrei*» și dă lămuriri de ordin local, referitoare la înființarea unei Case Naționale în cadrele *Astrei*.

D. *George Moșiu*, teolog la Academia Teologică din Arad, desvoaltă o conferință, vorbind despre *Andrei baron de Șaguna*. După conferință se constituie Biroul, în modul următor: Președinți de onoare: d-nii Dr. *Pavel Siartău*, medic; Dr. *Ioan Pescariu*, medic; Dr. *Petrila Petica*, avocat; *Ilie Moldovan*, funcționar-superior; *Moise Popovici*, preot; Președinte activ: *Martin Gulaci*, notar; v.-președinți: *Teodor Ban*, primar și *Aurel Morariu*, comerciant; secretar: *Antoni David*, inv.-dir.; casier: *Ștefan Tătariu*, funcționar; controlor: *Alexandru Borlea*, antreprenor; econom: *Ioan Popa*, epitrop; membrii în comitet: *George Mișca*, agricultor; *Ioan Păcurariu*, agricultor și *Petru Plad*, agricultor.

D. *Ion Jelecutean*, mulțumește membrilor pentru prezență, după care închide ședința. **Coresp.**

Toată lumea românească și-a dat întâlnire

în seara zilei de Sâmbătă

17 Ianuarie la

Balul Reuniunii Femeilor Române (Saloanele Hotelului «Central».

INFORMAȚIUNI.

Conferința dlui *Pamfil Șeicaru* anunțată în nrul trecut al ziarului nostru va avea loc la Palatul Cultural *Duminecă 18 Ianuarie c. ora 11 a. m.* Conferința va trata subiectul de mare actualitate:

Federalizarea Europei Centrale:

Să nu se confunde această conferință cu aceea ce se va ține în aceeași zi după masă la ora 5. făcând parte din ciclul *Despărământului „Astrei“*.

D-I LĂZĂRESCU IOAN, dela data de 1 Ianuarie 1931, nu mai este în serviciul ziarului nostru. Prin urmare nu mai are dreptul de a încasa bani și de a face angajamente în numele acestui ziar.

Consiliul municipiului Arad e convocat pe zilele de 16 și 17 Ianuarie. Aceste ședințe promit a fi foarte interesante, dat fiind ordinea de zi bogată în chestiuni de interes obștesc. Programul desbaterilor conține nu mai puțin de 23 puncte.

Furt. In noaptea de Marți spre Mercuri, indivizi necunoscuți s'au introdus în localul *Ocolului Silvic* din *Ciala*. Au spart casa de bani și au furat din ea caseta de mână în care erau 12.000 lei. *Politia* cercetează.

Chibritele nu se scumpesc. Se comunică din *București*: Casa Autonomă a monopolurilor, desminte categoric știrile tendențioase despre ridicarea la 4 lei a unei cutii de chibrite. Prețul va rămâne și pe mai departe de 3 lei.

Eftinirea curentului electric. Direcțiunea *Uzinelor electrice* a înaintat Consiliului municipal o adresă prin care anunță reducerea costului curentului electric. Reducerea va fi de aproximativ 8%. Chestiunea se va discuta în Consiliul comunal, care apoi va lua hotărâri.

Incorporarea contingentului 1931, va avea loc în ziua de 8 Februarie c. Operațiile de recrutare încep în ziua de 1 Martie.

Din Lupeni. In ziua de 6 curent, în localul școlii polone din localitate a avut loc o „*Mare serbare*“ cu caracter religios, aranjată de tineretul polon, condus de învățătorul polon, *Zöller Wilhelm*.

Printre cei prezenți s'au remarcat preoții: *V. Sandru*, ortodox, — *Nicolae Zugrav* și *D. Berinde*, uniți — *Antalfy Carol*, catolic, — *Antoni von Schönfeld*, — *Di* notar *Reif*, etc., etc.

Succesul moral, cât și cel material, au fost la înălțime. **Coresp.**

O prea frumoasă manifestație culturală s'a organizat în cartierul *Arad-Șega*, în după amiaza primei zile de *Crăciun*. Societatea tinerimii române din acest cartier merită toată lauda pentru buna reușită a serbării, care a constat din coruri, declamații și teatru, și care a fost răsplătită de asistența numerosului public adunat în sala cea mare dela grădina de copii. La sfârșit *Păr. II. Felea* a avut cuvinte de laudă și mulțumire atât pentru public, cât și pentru coriști și diletanți și în special pentru harnicul teolog *Sever Pigli* care s'a ostenit cu pregătirea și conducerea corului, și pentru d-l *Mogoș* bun prieten al șeganilor în baza notei vesele pe care a reprezentat-o în tot timpul festivalului. Tutoara cinste și cu *Dumnezeu înainte*.

In No. viitor vom începe concursul nostru de cuvinte încrucișate. Câștigătorilor li se vor acorda premii însemnate.

Ziarele minoritare, din Arad, în numărul lor de Joi anunță ca sigură demisia d-lui prefect *Iustin Marșieu*. Suntem în măsură a desminti categoric această știre. D-l *Marșieu* s'a rentors Joi din *București* reluându-și încă în aceeași zi ocupațiile la prefectură.

Prețul cerealelor pe piața din Arad în ultimile zile.

Grâu	Lei 310—320	per 100 kgr.
Orz	280—300	„ 100 „
Ovăs	260—280	„ 100 „
Porumb	220—230	„ 100 „

Prețul vitelor pe piața din Arad în ultimile zile.

1 pereche de cai	Lei 10—15 000
1 „ „ boi	20—25 000
1 „ „ porci	2—3 000
1 vacă	6—9.000

Prețul maximal al alimentelor pe piața Aradului.

Untura	45 Lei per kgr.
Osânza	38 „ „
Slânina	36 „ „
Costițe de porc	38 „ „

O anchetă a ziarului „Aradul“

Redacția ziarului „*Aradul*“ se adresează publicului românesc din Arad și provincie cerând părerea tuturor asupra felului cum doresc să fie ziarul nostru. Critici și păreri sincere se primesc dela oricine ar veni. Noi vrem ca ziarul nostru să fie pe placul cetitorilor.

Scrisorile se vor trimite la redacția ziarului „*Aradul*“, ele vor fi publicate și fi se va răspunde.

Serbare culturală.

In ziua de 26 Dec. 1930, a avut loc în comuna *Vărădia de Mureș* o frumoasă și bine reușită petrecere populară, aranjată de soc. corală „*Cântarea Noastră*“ sub conducerea vrednicului și neobositului preot ort. rom. *I. L. Turcu* din loc, în localul „*Casa Culturală*“.

Programul petrecerii a fost compus din: O ce veste minunată, cor mixt de *Gh. Dima*; Florile dalbe, cor mixt de *T. Popovici*; Veniți azi, cor mixt de *T. Popovici*; La Moș Ajun, piesă într'un act; Bună dimineața, cor bărbătesc de *Oancea*; Lăsați pruncii, cor mixt *G. Comănești*; Văduva cu farnece, piesă într'un act; Eu mă duc, cor bărb. de *Benea*; *Marș Regal*, cor mixt de *Muzicescu*, cari au fost predate într'un stil foarte frumos și artistic, remarcându-se frumosul debut al tinerilor *O. Bogdan*, *V. Morariu*, *A. Luca*, *I. Cișmașiu* și fetițele *M. Deacu*, *M. Gabor* și *A. Curescu*.

S'a primit suprasolvire dela *Dnii S. Pelle 450 Lei*, *N. Turcu 175 Lei*, *D-nele I. A. Turcu* și *I. L. Turcu 80 Lei*, *I. D. Deanu 75 Lei*.

Reușita acestei serbări este datorită părintelui *I. L. Turcu*, care a depus o muncă — putem zice supraomenească — pentru reușita ei. După program a urmat dans într'o atmosferă veselă.

Spicuri din presa minoritară.

Aradi Közlöny subvenționat de Budapesta.

„*Universul*“ din Sâmbăta trecută scrie că în legătură cu cercetările întreprinse de siguranța din Timișoara, în hărțile ziarului „*A Nap*“, s'a descoperit, e în afară de acest ziar, au mai primit subvenții dela Primăria din Budapesta și ziarele *Aradi Közlöny*, *Keleti Újsá* din Cluj și *Déli Hirlap* din Timișoara. *Aradi Közlöny*, care de obicei e foarte bătaios, acum nu suflă un cuvânt. Adăvărul înfundă și gura celui mai obraznic

Inconștiență.

Corespondentul din Arad al „*Universului*“ scrie că în Arad, câțiva funcționari români, la recensământ și-a declarat copiii de naționalitate maghiară. Acesta e un fapt atât de monstruos încât aproape ne vine să nu credem.

Erdélyi Hirlap în ediția de Luni, s'arevoltă contra acestui fapt, însă pe disculă, ci deplasează discuția pe alt plan, spunând că trebuie pedepsiți cei ce dau în vileag datele culese de recensori. Din această atitudine rezultă pur și simplu că și *Hirlap* are cunoștință de aceste fapte maghiare din loc.

Ungaria și recensământul din Cehoslovacia și România.

Ziarele minoritare, anunță cu mulțumire de amănunte și cu un regret răscuns, faptul că guvernul maghiar va reclama Soc. Națiunilor, guvernul Cehoslovaciei și României, pentru felcum au fost executate lucrările de recensământ.

Să fie liniștite aceste ziare. La lucrările au fost în tot cazul mai conștiincios executate decât în Ungaria unde agentul recensor a intrat în casele românilor și i-a trecut de naționalitate maghiară, fără să mai întrebe nimic, fără să ia în seamă protestele intelectualilor, cari tot în felul acesta au fost tratați.

Pentru acest lucru România ar fi drept să reclame, nu Ungaria.

Ce conferințe se țin Duminecă 18 Ian. la Palatul Cultural?

La ora 11 a. m. D-l *Pamfil Șeicaru*: **FEDERALIZAREA EUROPEI CENTRALE.**

La ora 5 d. m. D-l prof. univ. *M. Botez*: **EDUCAȚIA INTEGRALĂ.**

— Intrare liberă. —

Abonați-vă la ziarul „Aradul“.

Noi avantajii oferite abonaților noștri pe anul 1931.

1. Un anunț de reclamă gratuită ce oferim meseriașilor și comercianților noștri.

2. Consultații și sfaturi medicale gratuite prin scrisori.

3. Consultații și sfaturi juridice gratuite prin scrisori. (Abonații vor scrie ziarului cerând lămuririle ce se vor da de către persoane competente).

4. Diferite premii ale concursurilor noastre.

5. Și mai presus de toate, un ziar independent, imparțial, bine informat care susține interesele românești. Ziarul nostru conține rubrici variate ce interesează pe toți românii de orice profesie.